

'Participatie moet een laagdrempelig samenspel zijn'

Wethouder Martijn Balster over platform OpenStad

Onder de noemer 'Haags Samenspel' versterkt Martijn Balster, wethouder Wijken en Stadsdelen in Den Haag, de betrokkenheid van inwoners. Met wijkagenda's en wijkbudgetten worden er nieuwe ideeën gegenereerd. Den Haag maakt hierbij gebruik van OpenStad, een online-participatieplatform dat door de gemeente Amsterdam is ontwikkeld. Wat levert de inzet daarvan op, en hoe kunnen andere gemeenten hiervan gebruikmaken?

Wat is het idee achter Haags Samenspel?

'Als gemeente maken we al veel gebruik van formele participatieprocessen voor ruimtelijke projecten. Daarnaast willen we ook informele initiatieven en nieuwe ideeën van actieve inwoners de ruimte geven. Dat gebeurt tot nog toe te gefragmenteerd, waardoor we de energie en kracht van de stad onvoldoende benutten. Dat moet een samenspel zijn, geen top-downaanpak. Samen met inwoners en de raad willen we er als stadsbestuur over nadenken hoe we laagdrempelige gesprekken van onderop kunnen versterken. Het idee is om daarbij een werkwijze te hanteren die herkenbaar is voor inwoners. Dat klinkt eenvoudig, maar is best complex omdat de vorm en mate van deelname aan participatieprocessen per wijk of buurt verschillend zijn.'

Waar gaan die laagdrempelige gesprekken met inwoners over?

'Deze gesprekken gaan over de belangrijkste uitdagingen die inwoners zien in hun wijken en buurten. Door dat in aanvulling op het reguliere beleid in kaart te brengen, ontstaan er nieuwe prioriteiten en komen alternatieve oplossingen in beeld. Het gesprek voeren leidt tot wederzijds begrip. Je kan echter niet alles oplossen, want oplossingen zijn soms ingewikkeld en vragen om een integrale aanpak. Het gesprek geeft wel ruimte om keuzes te maken tussen wat belangrijk en minder belangrijk is. Met

een gedeelde probleemanalyse kan je het eigenaarschap van de gekozen oplossing proberen te vergroten.' Welke kansen biedt data voor gemeenten?

Wat levert het werken met wijkagenda's op?

'Wijkagenda's hebben impact op plannen van de stedelijke diensten, en kunnen sporen bij elkaar brengen. We hebben bijvoorbeeld nagedacht over hoe we een wijkwinkelcentrum levendig kunnen houden. De gemeente kijkt dan vooral naar fysieke aspecten zoals leegstand. Vanuit het perspectief van inwoners is zo'n winkelcentrum vooral een ontmoetingsplek. Beide doelen kan je samen nastreven door te investeren in zowel de fysieke ruimte als de ontmoetingsfunctie. Ook al verschilt de focus van onze beleidswereld met die van de leefwereld, wil dat nog niet zeggen dat er direct conflicten ontstaan. Er is vaak meer mogelijk dan je vooraf zou denken.' Hoe ga je om met de ethische aspecten van datagestuurde werken?

Wat levert het werken met wijkbudgetten op?

'Wijkbudgetten zijn een goed voorbeeld van een laagdrempelige participatie die inwoners uitnodigt om mee te doen. Door bescheiden budgetten beschikbaar te stellen, ontlokken we een groot aantal initiatieven aan de wijk. Deze worden op een website gepresenteerd. Inwoners verdelen het

wijkbudget door over de plannen te stemmen. Soms stemt wel een kwart van de populatie online op deze wijkinitiatieven. Dat vind ik best spectaculair, hoor! Dat zijn veel meer mensen dan we vroeger in het buurthuis tegenkwamen. Ook al zijn het vaak kleine initiatieven, ook daarvan kan de bijvangst waardevol zijn. We maken betrokkenheid bij de eigen buurt los, die we ook later kunnen benutten bij toekomstige trajecten. Je moet wel goed blijven kijken naar wie er wel en niet meedoen. Door verschillende methoden naast elkaar te gebruiken, houden we de representatie in de gaten. Een platform als OpenStad helpt ons daar enorm bij.'

Waarom hebben jullie voor het platform OpenStad gekozen?

'We hebben gekozen voor OpenStad omdat dit systeem zich heeft bewezen in Amsterdam. Met West Begroot is daar in het stadsdeel een stadsdeelbudget samengesteld waarop vijftienduizend inwoners hebben gestemd. De collega's

'Met een gedeelde probleemanalyse kan je het eigenaarschap van de gekozen oplossing proberen te vergroten'

'Met OpenStad maak je een website op maat, en kan je dus per traject maatwerk aanbieden'

uit Amsterdam gaven daarbij aan dat de applicatie slechts tien procent van het succes bepaalt. Juist het procesontwerp is de doorslaggevende factor, en dat proces moet je per situatie kunnen ontwerpen. Met OpenStad maak je een website op maat, en kan je dus per traject maatwerk aanbieden. Daarin maak je concreet keuzes hoe inwoners kunnen meedoen. Een online-oplossing als OpenStad dwingt je om die keuzes te maken. Dat is ook het grote verschil met participatiegesprekken in een buurt-huis. Die zijn vaak minder concreet of oplossingsgericht, omdat het handelingsperspectief onvoldoende helder is.'

In hoeverre is het van belang dat dit platform open source is?

'Met participatie leg je een deel van de zeggenschap bij de inwoners. De informatiestroom die daarmee ontstaat moet je technisch goed organiseren. Door met OpenStad te werken gebruiken we opensourcesoftware die straks ook binnen de informatiekundige visie Common Ground past. Daarmee wordt deze techniek breed toepasbaar, en wordt het voor andere gemeenten eenvoudiger om dit ook te gebruiken. Open source biedt meer kansen om de kwaliteit van het platform te vergroten. Door onze ervaringen met andere

gemeenten te spiegelen, krijgen we beter zicht op de gezamenlijke doorontwikkeling. Dan is het prettig als we ook zelf aan de knoppen kunnen zitten.'

Hoeveel organisaties werken er met OpenStad?

'Inmiddels maken er vijf gemeenten en een provincie gebruik van OpenStad. Daarmee wordt de doorontwikkeling van het platform een groter IT-project, waarbij er andere vragen op tafel komen die niet elke gemeente voor zich kan beantwoorden. Door het technische aspect samen te organiseren en mogelijk bij de VNG te beleggen, kunnen gemeenten focussen op de lokale toepassing. Natuurlijk zijn er verschillen tussen grote en kleine gemeenten. Maar ondanks de diverse schaalgroottes hoeft het participatieproces niet wezenlijk anders te zijn. OpenStad is in brede zin inzetbaar voor alle gemeenten.'

Wat zijn de voordelen van het samen organiseren van OpenStad?

'Wij hebben in twee jaar tijd veel kunnen realiseren omdat we konden leren van de stappen die er in Amsterdam al waren gezet. Dat is de meerwaarde van het "afkijken", wat trouwens niet hetzelfde is als kopiëren. We hebben de Amsterdamse aanpak natuurlijk wel eerst Haags gemaakt. Zo werken we met onze wijkbudgetten op wijkniveau in plaats van op stadsdeel-niveau. Wij hebben zelf ook leergeld moeten betalen als eerste hergebruiker, en daar profiteren gemeenten als Alphen aan den Rijn en Haarlem dan weer van. Omdat ze onze ideeën overnemen, kunnen ze hun aanpak weer versnellen. Het is mooi dat we op kleine schaal onderling van elkaar leren, en zo aan gedeelde ambities handen en

voeten geven. Als wij hier als grote gemeente een voortrekkersrol in kunnen spelen, dan vind ik dat waardevol. Maar het is nog te vroeg om die rol nu op te eisen. Wij hebben een grote ambitie om de participatie te versterken door deze van onderop in de wijken te laten ontstaan. Dan past het niet om ambitieus te gaan roepen dat je voorop gaat lopen. Daarvoor moeten we eerst het gesprek met de stad voeren.'

Hoe ervaren jullie de samenwerking met de andere gemeenten?

'De ambtelijke samenwerking zullen we binnenkort ook bestuurlijk verder invullen, samen met de gemeente Amsterdam. Door meer bestuurlijke aandacht te besteden aan participatie en wijkpak, bevorderen we de uitwisseling van ideeën en ervaringen, en kan een initiatief als OpenStad zich verder professionaliseren. Ik zie een bredere bestuurlijke beweging ontstaan, die de invloed en zeggenschap van inwoners binnen de lokale democratie vergroot. En ik nodig andere bestuurders graag uit om hierover mee te denken, en zo aan deze beweging bij te dragen.'

Meer weten

Op de website openstad.org/ is meer informatie beschikbaar over werkwijze, kosten en voorbeelden van het OpenStad-platform.

'Inmiddels maken er vijf gemeenten en een provincie gebruik van OpenStad'

<p>Prijsvraag oplossing fietsparker... Op straat (openbare ruimte) > Lees meer € 1.500 • 1639 stemmen</p>	<p>E-Hagenaar herontwerpen Op straat (openbare ruimte) > Lees meer € 3.000 • 1382 stemmen</p>	<p>Urban farming en eetbare plant... Groen > Lees meer € 7.000 • 1259 stemmen</p>
<p>Doorontwikkeling leefbaarheid... Overig > Lees meer € 7.000 • 1226 stemmen</p>	<p>Tapwaterkranen Bezuidenhout Overig > Lees meer € 15.000 • 1121 stemmen</p>	<p>Fietsenstalling in de Theresiastr... Op straat (openbare ruimte) > Lees meer € 7.500 • 1029 stemmen</p>

Wil je aan de slag met het OpenStad platform?

Lees meer over wat je (intern) moet regelen, waar je de gratis software downloadt en hoe je hulp kunt krijgen om jouw eerste participatieproject online te zetten.

[Start nu](#)